

Provedba programa obaveznog cijepljenja na području Splitsko-dalmatinske županije

(Running the compulsory immunisation programme)

Milka Brzović

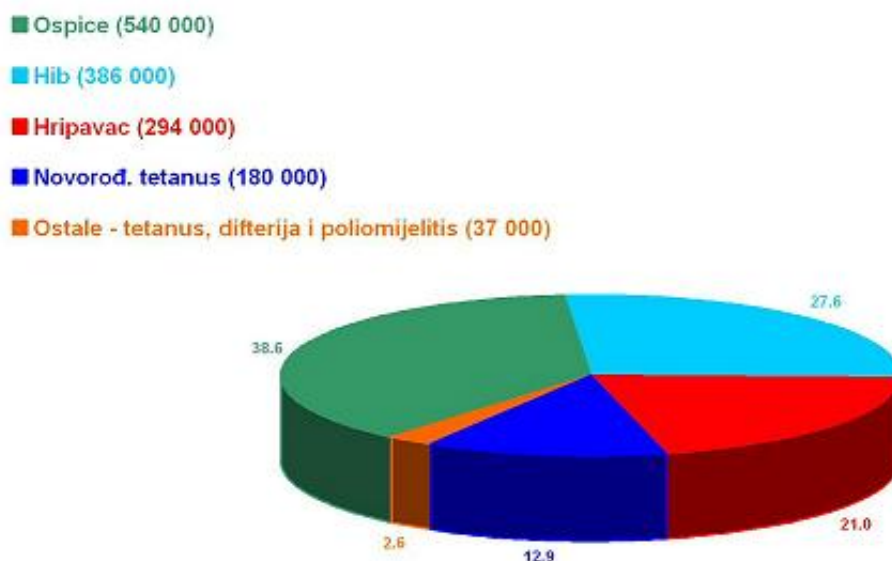
Odjel za nadzor nad redovitim cijepljenjem djece i distribuciju cjepiva

Služba za epidemiologiju

Zavod za javno zdravstvo Splitsko dalmatinske županije

Ključne riječi: cijepljenje, Splitsko-dalmatinska županija

Cijepljenje se pokazalo kao najučinkovitija mjera primarne prevencije zaraznih bolesti. Zahvaljujući cijepljenju svijet je eradicirao velike boginje, a Evropa je eliminirala difteriju i dječju paralizu.

Slika 1. Značaj cijepljenja: WHO - 2004 Global Immunization Data

Prema podacima WHO-a u svijetu, na žalost, još uvijek umire preko milijun male djece od bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem, kao što su ospice, hemofilus infekcije, hripavac, novorođenački tetanus i druge.

Bolest	godina početka cijepljenja	Broj oboljelih u SDŽ	
		1994. - 2004.	2000. - 2004.
Tbc	1948.	1229	495
Difterija	1948.	0	0
Tetanus	1955.	5	2
Pertusis	1959.	196	51
Poliomijelitis	1961.	0	0
Ospice	1969.	183	2
Rubeola	1975.	403	4
Parotitis	1976.	160	46
Hepatitis B	1999.	343	72
Hemofilus inf. b	2002.	10	0 *

* od 2002. godine

Tablica 1. Utjecaj cijepljenja na smanjenje pobola

Splitsko-dalmatinska županija, kao i Republika Hrvatska, ima dugu tradiciju, i izvrsne rezultate u provedbi cijepljenja. Zahvaljujući znanstvenim postignućima u otkrivanju cjepiva i njegovoj sustavnoj primjeni, Hrvatska je eliminirala difteriju, dječju paralizu, novorođenački tetanus, ospice, rubeolu; dovela do značajnog pada pobola od hripavca, zaušnjaka, hepatitisa B i tetanusa.

Provedba programa obveznog cijepljenja temelji se na Hrvatskom zakonodavstvu:

- Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti (NN 60/92)
- Pravilnik o načinu provođenja imunizacije... (NN 164/04)
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 75/93 i NN 1/97)
- Provedbeni Program za tekuću godinu, donešen od Ministarstva zdravstva RH, na prijedlog tima stručnjaka i Službe za epidemiologiju HZJZ

Pravilnik o načinu provođenja imunizacija predviđa:

- kontinuirano provođenje cijepljenja, kroz cijelu godinu
- postizanje procijepljenosti protiv određene zarazne bolesti od 90 %, a za ospice 95 %
- prijavljivanje nuspojava cijepljenja odmah ZZJZ, na zakonskom obrascu br. 2
- čuvanje cjepiva na temperaturi od +2 do +8 C
- besplatna cjepiva

Zakon o zdravstvenoj zaštiti:

- Hrvatski zavod za javno zdravstvo planira, nadzire i evaluira provođenje obveznih imunizacija
- Hrvatski zavod za javno zdravstvo koordinira i stručno nadzire rad županijskih zavoda, odnosno zavoda Grada Zagreba i njihovih higijensko-epidemioloških ispostava
- Županijski zavod za javno zdravstvo kontinuirano pruža i analizira epidemiološku situaciju na svom području, predlaže i po potrebi provodi protuepidemijske mjere, nadzire provođenje obveznih imunizacija
- Županijski zavod za javno zdravstvo obavlja distribuciju i skladištenje obveznih cjepiva na svom području

Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije od 1997. godine aktivno prati provedbu POC-a. U Službi za epidemiologiju, Odjelu za cijepljenje čuvaju se i distribuiraju cjepiva u sustavu hladnog lanca; prikupljaju, evaluiraju i zbirno prikazuju izvješća (mjesečna i godišnja) o provedenom cijepljenju; prate se i prikupljaju izvješća o nuspojavama nakon cijepljenja.

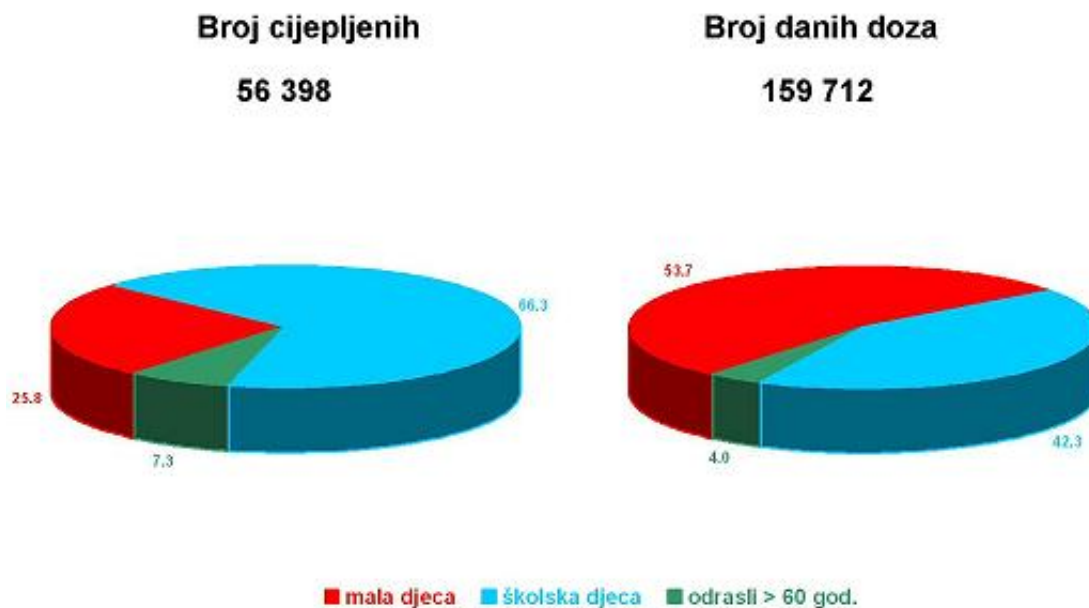
PODRUČJE	PRIOBALJE	ZAGORA	OTOCI	ŽUPANIJA
Rodilišta	2	2	1	5
Pedijatri	33	5	2	40
Školska medicina	14	3	3	20
Opća medicina	202 (8 + 194*)	50 (14 + 32*)	24 (9 + 15*)	276 (46 + 230*)
Ukupno	251 (73.6 %)	60 (17.6 %)	30 (8.8 %)	341 (100.0 %)

* Odrasla populacija

Tablica 2. Provedba Programa obveznog cijepljenja u 2004. godini

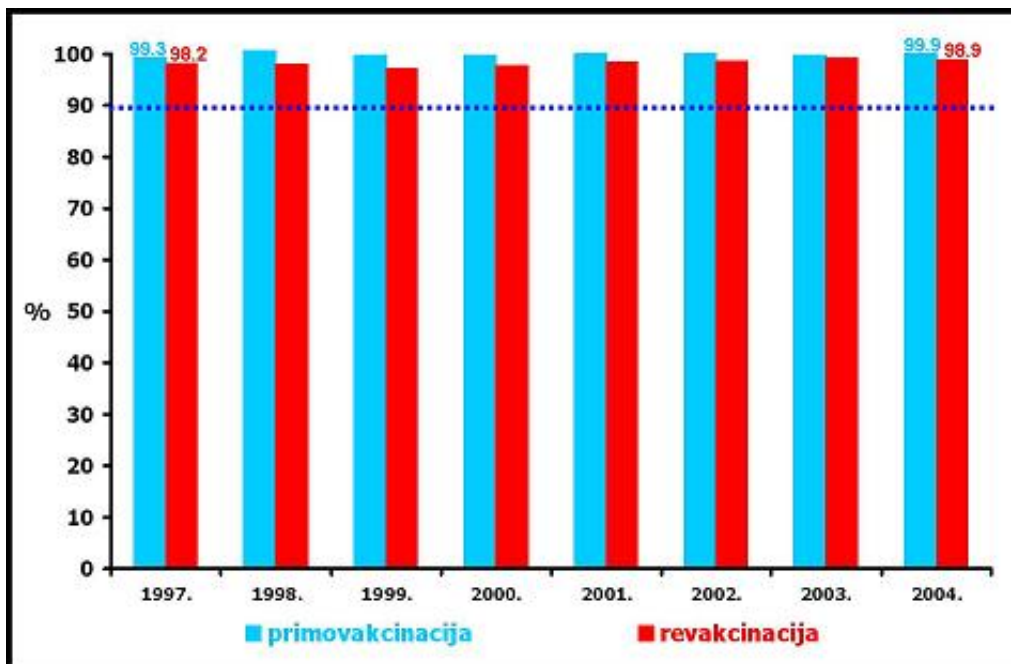
Program obveznog cijepljenja provodi blizu 350 medicinskih timova (liječnik i med. sestra). Sva djeca se rađaju i primobesežiraju u rodilištima. Dojenčad i malu djecu (95 %), cijepi pedijatri u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, a ostalu malu djecu (5%), izabrani obiteljski liječnici. Školsku djecu cijepi specijalisti školske medicine pri Zvodu.

Osobe u dobi od 60 godina cijepi, protiv tetanusa, izabrani liječnici opće medicine.

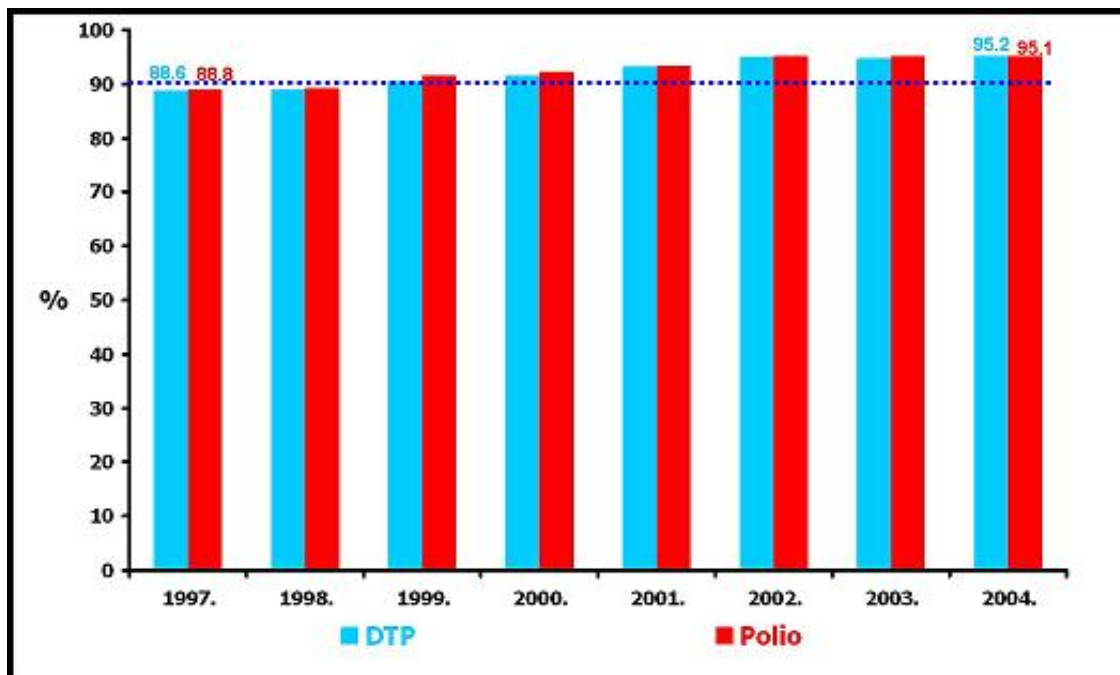
Slika 2. Provedba Programa obveznog cijepljenja u 2004. godini

Najviše je cijepljenja (broj apliciranih doza cca 54%), kod dojenčadi i male djece u pedijatrijskim ordinacijama, dok se najveći broj djece ipak cijepi u školskoj dobi (preko 66%).

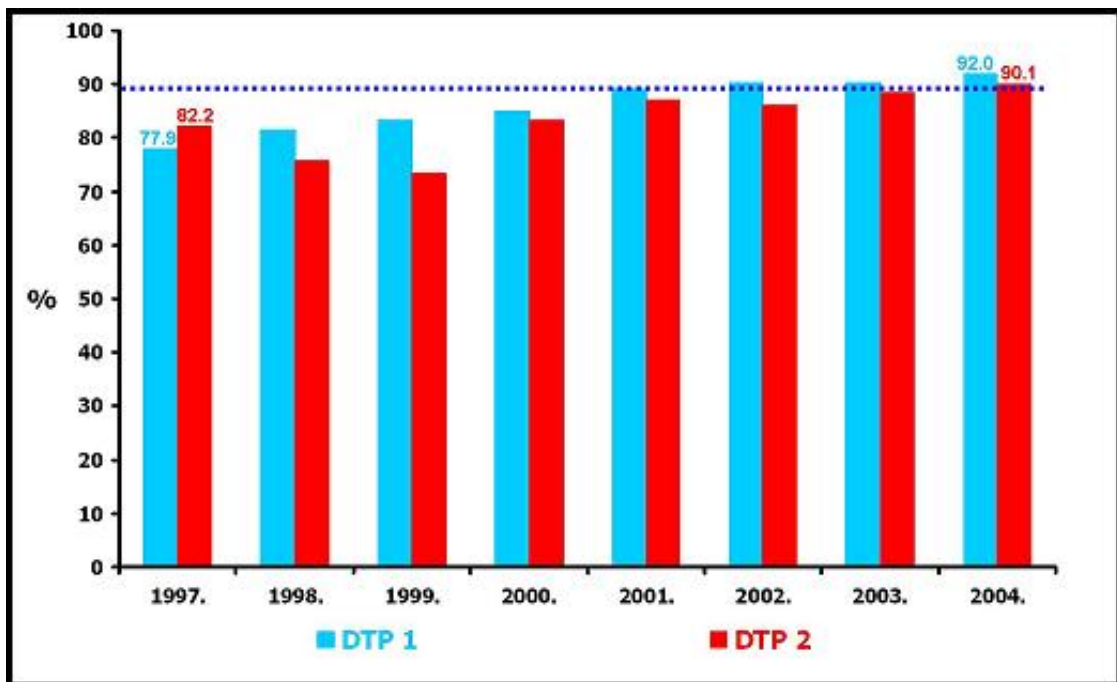
Slika 3. Procijepljenost protiv tuberkuloze

Procijepljenost protiv tuberkuloze se kreće od 98% do 100% za primovaccinaciju i revaccinacije u promatranom periodu.

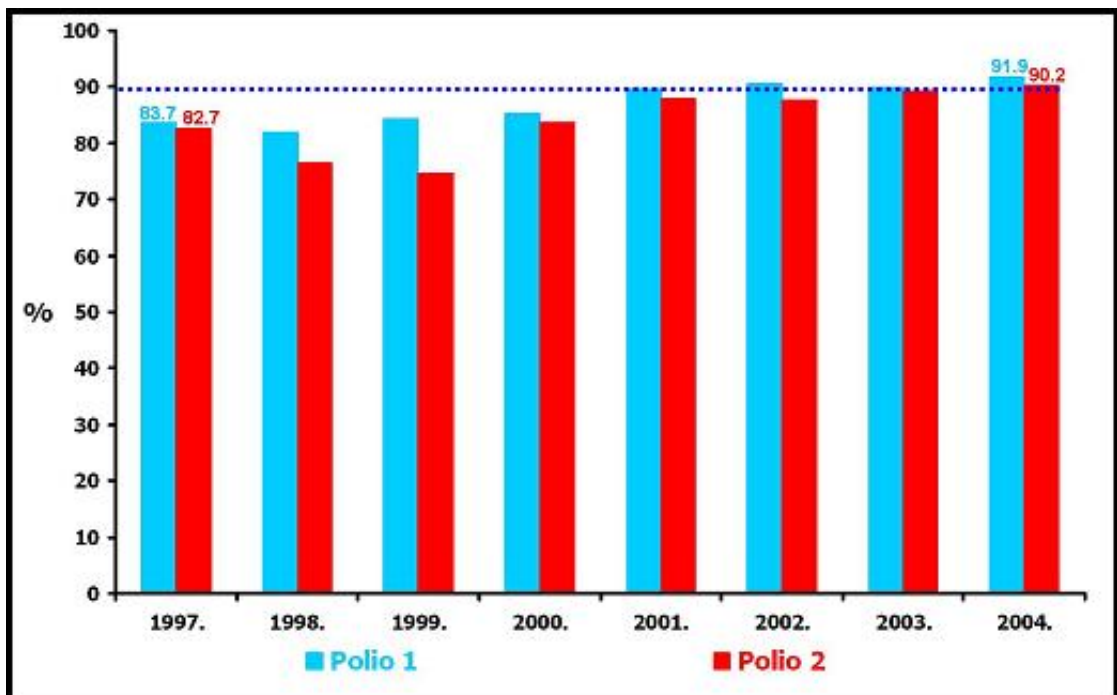

Slika 4. Procijepljenost protiv difterije, tetanusa, pertusisa i poliomielitisa - primovaccinacije

Procijepljenost za difteriju, tetanus, pertusis i dječju paralizu-primovaccinacija, se poboljšavala u promatranom periodu. U 2004. godini je postignut obuhvat preko 95%.

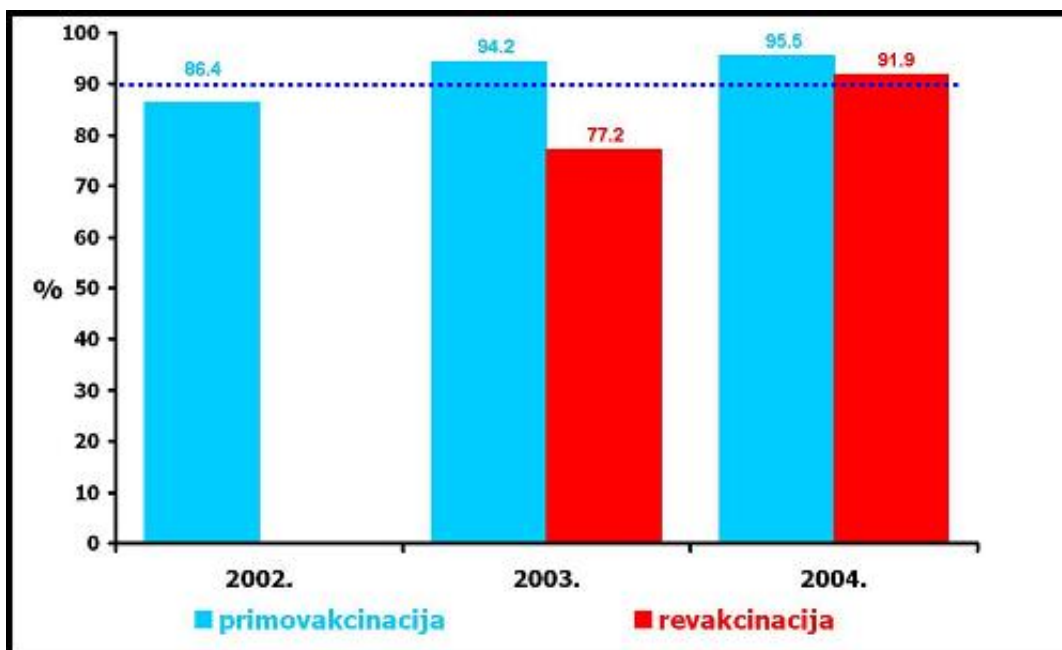

Slika 5. Procijepljenost protiv difterije, tetanusa i pertusisa - revakcinacije

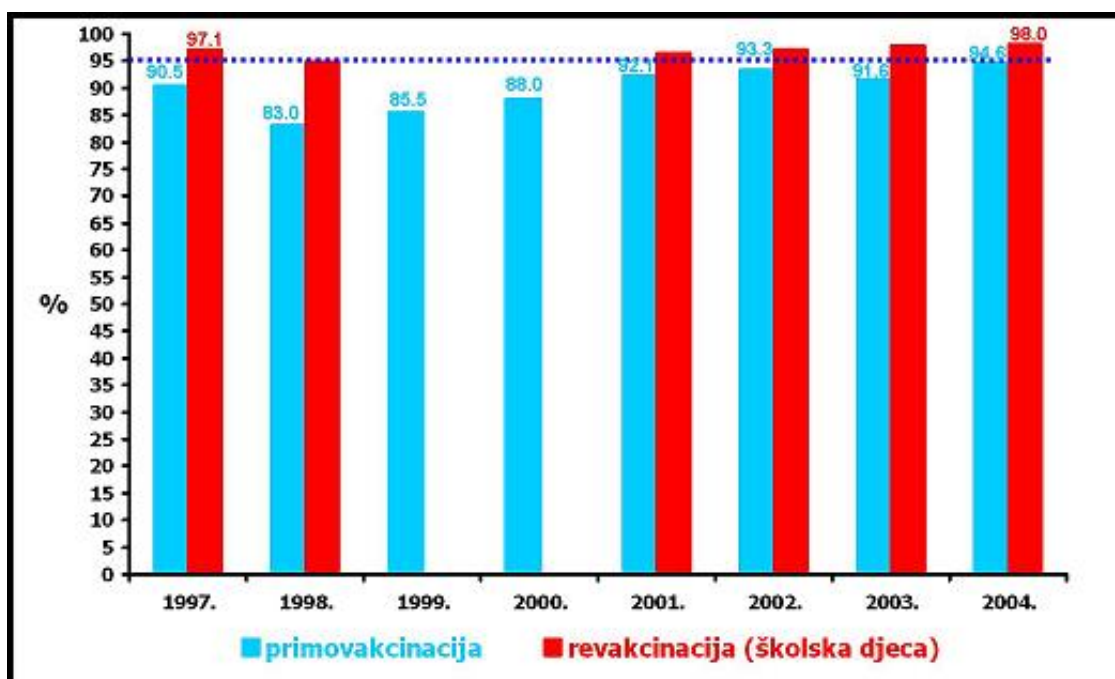
Slika 6. Procijepljenost protiv poliomijelitisa - revakcinacije (mala djeca)

Revakcinacije za difteriju, tetanus, pertusis i dječju paralizu također su značajno poboljšane u promatranom periodu. U 2004. godini, obuhvat druge revakcinacije DTP i POLIO je iznad 90%.

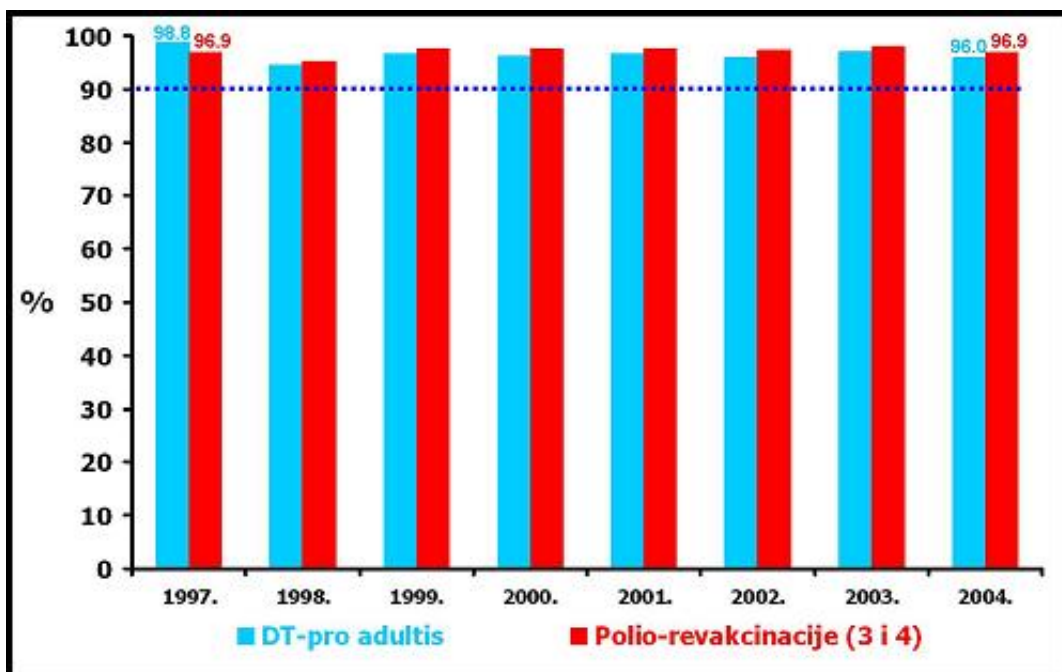
Slika 7. Procijepljenost protiv bolesti uzrokovanih Haemophilusom influenzae tip b

Procijepljenost protiv bolesti uzrokovanih hemofilusom influence tip b je postigla obuhvat preko 95% za primovakcinaciju i 90% za revakcinaciju već u trećoj godini od uvođenja cijepljenja.

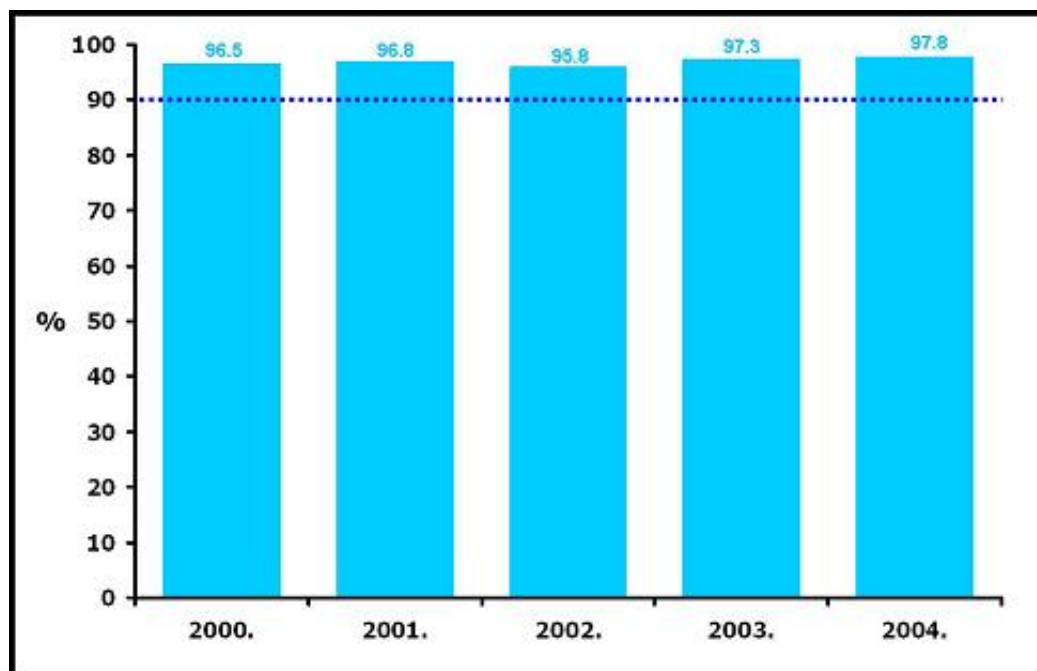

Slika 8. Procijepljenost protiv morbila, rubeole i parotitisa

Procijepljenost protiv ospica, rubeole i parotitisa kod male djece se značajno poboljšala u promatranom periodu i dostigla blizu zadanih 95% u 2004. godini. Revakcinacija kod školske djece vrlo je visoka, 98%.

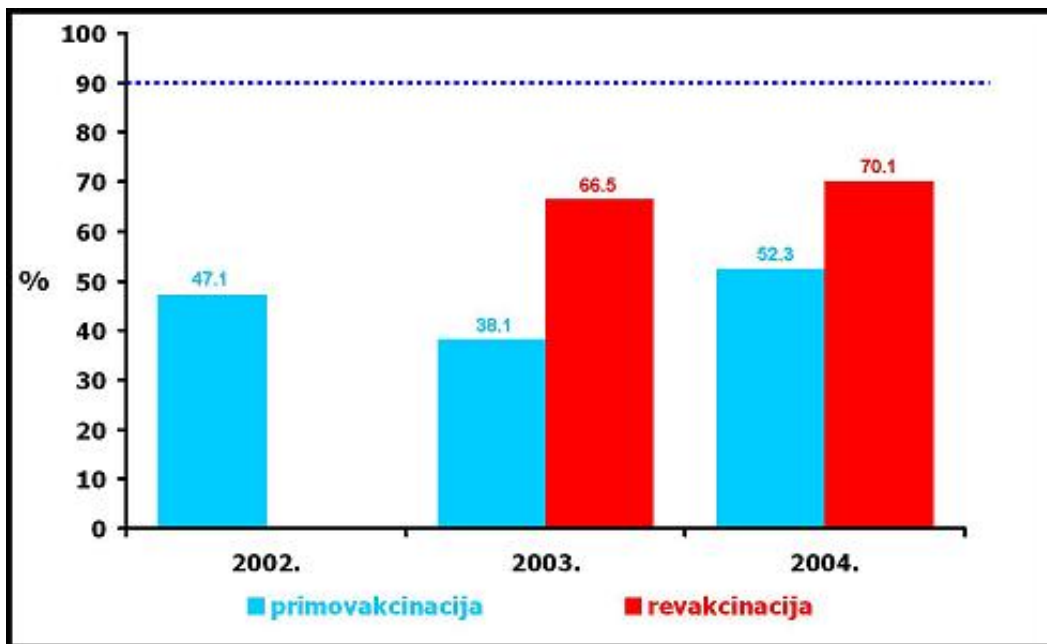

Slika 9. Procijepljenost protiv difterije, tetanusa i poliomijelitisa - školska djeca

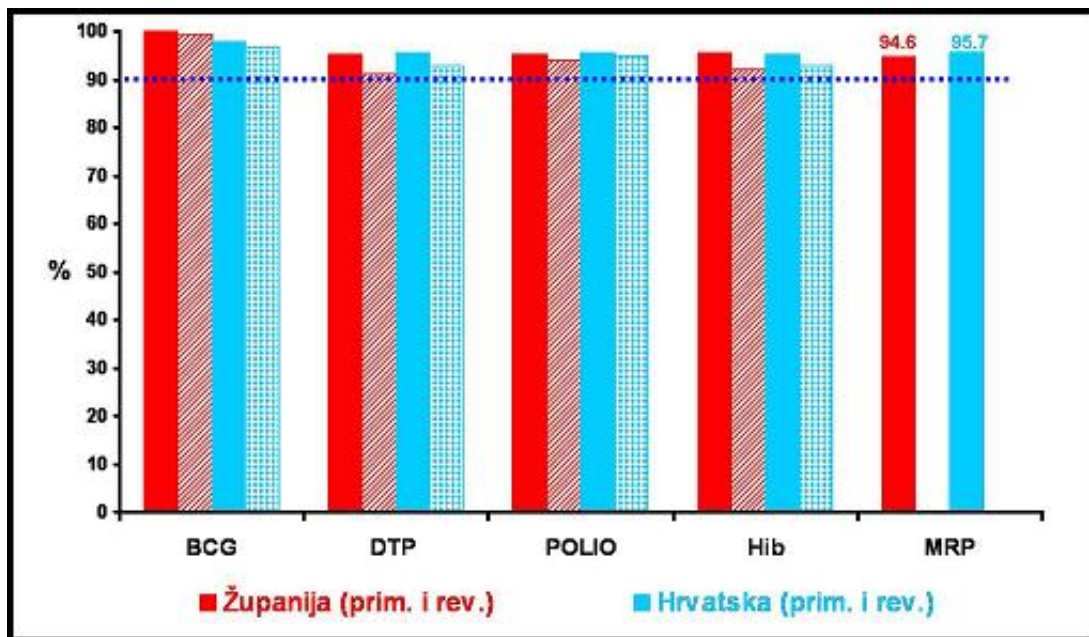
Slika 10. Procijepljenost protiv hepatitisa B - školska djeca

Cijepjenja protiv difterije, tetanusa, dječje paralize i hepatitisa B kod školske djece pri Službi za školsku medicinu, u svim godinama, provedena su u vrlo visokom obuhvatu, preko 97%.

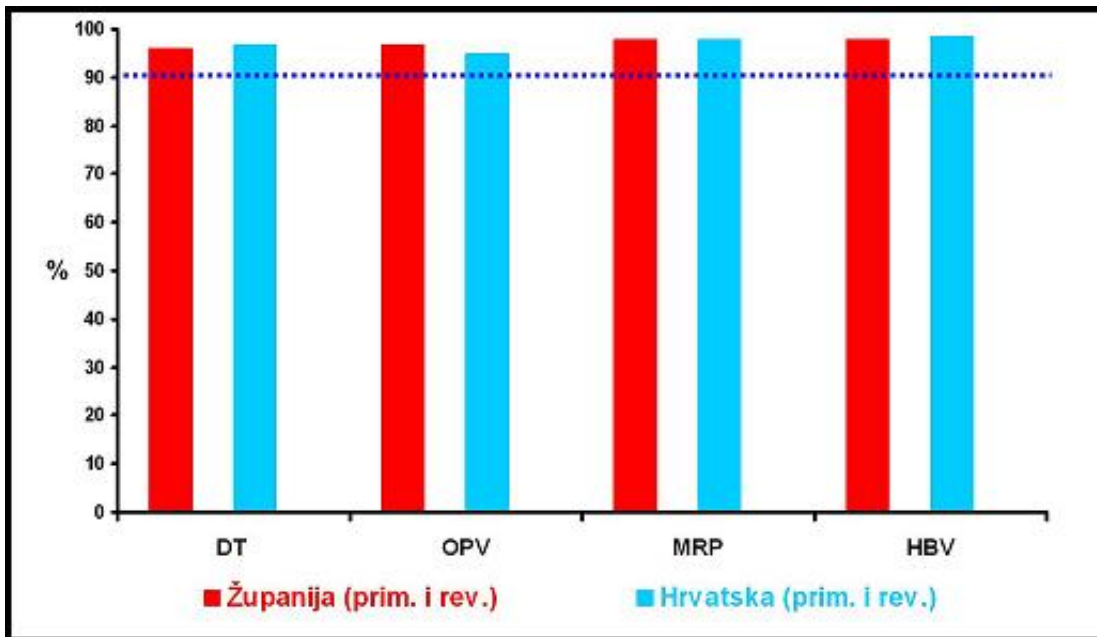
Slika 11. Procijepljenost protiv tetanusa - osobe s navršениh 60 godina života

Procijepljenost protiv tetanusa kod šezdesetogodišnjaka, pri timovima opće ili obiteljske medicine, nešto je lošija, iako se i taj obuhvat popravlja.

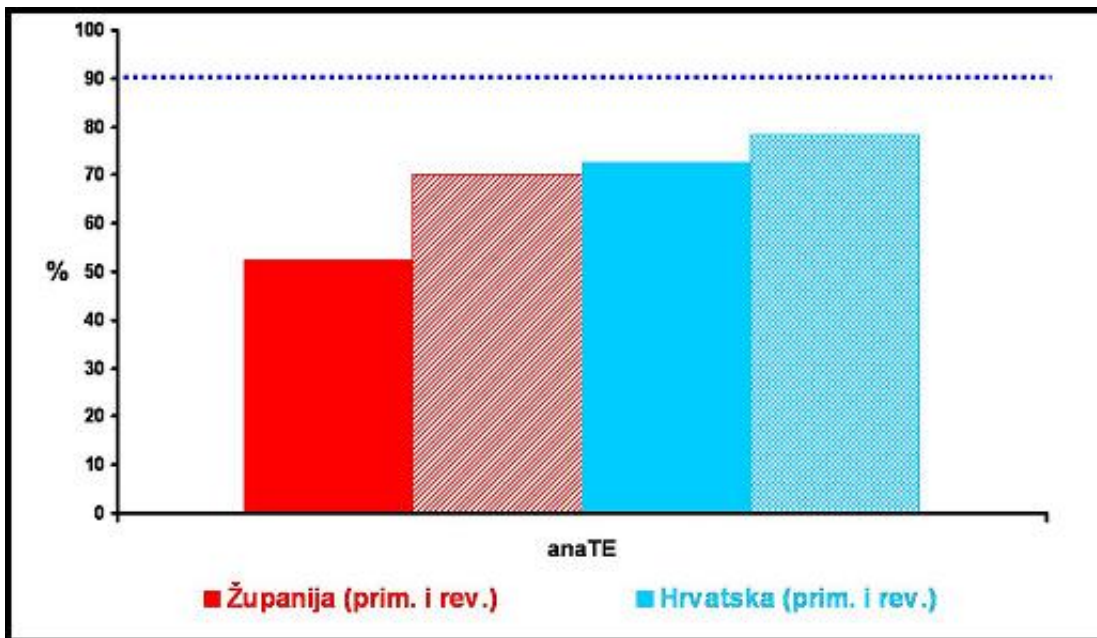

Slika 12. Usporedba procijepljenosti u Županiji i Hrvatskoj u 2004. godini (dojenčad i mala djeca)

Slika 13. Usporedba procijepljenosti u Županiji i Hrvatskoj u 2004. godini (školska djeca)

Slika 14. Usporedba procijepljenosti u Županiji i Hrvatskoj u 2004. godini (odrasli > 60 godina)

U usporedbi s procijepljenošću u Hrvatskoj, naša Županija je jednako dobra, nema značajnijih odstupanja.

DRŽAVA	BCG	DTP3	POLIO 3	MRP	HBV	Hib
Hrvatska	96	96	96	96	96	95
Austrija	-	95	96	82	65	95
Belgija	-	95	96	82	65	95
BiH	95	84	87	88	81	79
Francuska	85	97	97	86	28	86
Njemačka	-	97	94	93	81	90
Italija	-	96	97	84	95	90
Norveška	-	91	91	88	-	93
Španjolska	-	96	97	97	97	-
Švicarska	-	95	99	82	-	91
Velika Britanija	-	90	91	81	-	91
Turska	79	85	85	81	77	-
SVIJET	-	78	80	76	48	-

Tablica 3. Cjepni obuhvati (%) u 2004. godini: WHO - 2004 Global Immunization Data

Ako se usporedimo s Evropom ili svijetom, nalazimo se na samom vrhu zemalja koje imaju maksimum procijepljenosti, što potvrđuje i nepostojanje bolesti i epidemija bolesti protiv kojih se provodi cijepjenje.

Čuvanje i prenošenje cjepiva

"Hladni lanac" - od 2 oC do 8 oC:

- cjepiva se ne smiju smrznuti (DTP, Hib, HBV, PPD, anaTe, diluenti), zagrijati, izlagati sunčevu svjetlu (BCG, PPD, MRP, OPV)
- propusti u hladnom lancu mogu utjecati na: imunogenost cjepiva (pojava bolesti kod cijepljenih) i reaktogenost cjepiva (pojava nuspojave)
- hladni lanac ne smije biti prekinut!

Svi naši liječnici tj. timovi udovoljavaju zahtjevima čuvanja i prenošenja cjepiva u hladnom lancu, tj. posjeduju hladnjake u ordinacijama i za ručno nošenje cjepiva.

Nuspojave nakon cijepjenja:

- Nuspojavu prijavljuje svaki liječnik koji je registrira i poveže s cijepljenjem (obiteljski dr., pedijatar, dr. školske medicine, epidemiolog, infektolog), na zakonski predviđenom obrascu.
- Prijavu poslati HZJZ, tj. Županijskom zavodu - Ispostavi, na svom terenu
- U zadnjih osam godina prijavljeno je 275 nuspojave cijepjenja, što čini stopu od 2.4 / 10 000 danih doza. Uglavnom se radilo o lakšim nuspojavama, bez terapije i posljedica. Ishod je bio ozdravljenje.

Ovo dakazuje da cjepiva korištena u programu obveznog cijepjenja nisu reaktogena. Uz visoku efikasnost i imunogenost cjepiva, liječnici i medicinske sestre stručno i etično provedu cijepjenje.

Zaključci:

Timovi primarne zdravstvene zaštite, u suradnji s djelatnicima ZJZ-Split, postigli su izuzetne rezultate u provedbi Programa obveznog cijepjenja, na čemu čestitamo.

I dalje potičemo:

- poštivanje POC-a donesenog i potpisanog od strane Ministarstva zdravstva RH, a na prijedlog tima stručnjaka i Službe za epidemiologiju HZJZ,
- ispravnu evidenciju provedenog cijepjenja, kroz karton cijepljene osobe i kroz iskaznicu cijepjenja,
- prijavljivanje nuspojave koje se dovode u vezu s primljenim cjepivom, Zavodu za javno zdravstvo, na predviđenom Obrascu br.2,
- poštivanje hladnog lanca u distribuciji cjepiva (obvezno ručni hladnjak) i u čuvanju cjepiva (odgovarajuća veličina hladnjaka uz provjeru temperature),
- održavanje visoke procijepljenosti od 90 i 95% i tako eliminiranje bolesti protiv kojih se provodi cijepjenje,
- suradnju sa Zavodom za javno zdravstvo, u zajedničkom nastojanju da zdravlje populacije, a osobito djece bude još bolje.

Kontakt: dr. med. Milka Brzović, spec. epidemiolog,

Zavod za javno zdravstvo Splitsko dalmatinske županije,

Vukovarska 46. 21 000 Split.

Tel: 021 40 11 51; Fax: 021 53 29 10; E-mail: ziz-split@hi.htnet